

Financial Risk & Regulation

Közeledik a Bázeli III teljes bevezetése: Megjelent a CRR és a CRD felülvizsgálatára vonatkozó törvényjavaslat

Hírlevél – 2021. november

A Bázeli III nemzetközi standardokat a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság a 2008-as pénzügyi válságot követően a bankrendszer megerősítésének céljából dolgozta ki több lépésben és véglegesítette 2017-ben. Az EU a CRR és CRD megalkotásával már végrehajtotta ezen intézkedések egy részét, aminek eredményeként az uniós bankszektor a Covid 19-válság idején válságállóan bizonyult, valamint a gazdasági szereplők hitelezésével segítette a gazdaság újraindítását. A CRR3 és CRD6 javaslattal a Bázeli III véglegesítési csomag utolsó jelentős fázisa érkezett el. A csomag legfőbb elemei az új hitelkockázati súlyok alkalmazása, az IRB korlátozása, az AMA kivezetése, az FRTB bevezetése, az ESG-kockázatok beépítése, valamint a felügyelési keretrendszer finomhangolása.

A Bázeli III-as keretrendszer

A 2017-ben elfogadott [végleges Bázeli III-as keretrendszerben](#) a válság és a felügyelési gyakorlatok korábbi negatív tapasztalatait igyekeztek orvosolni. A korábbi tanulmányok nagymértékű különbséget figyeltek meg a bankok belső modellel számított tőkekövetelményeinél, amelyek csupán a portfóliók eltérő kockázatosságával nem voltak magyarázhatók. Ezért a Bázeli Bizottság felülvizsgálta a sztenderd megközelítést, hogy az is kockázaterzékenyebb legyen, másrészt új korlátokat (input és output floor) írt elő a belső modellek szerint történő számításokkal kapcsolatban. A keretrendszer emellett hitel- és működési, valamint CVA és SFT-kockázatok számítása esetében is előírt módosításokat.

A CRR2-ben és CRD5-ben nem kezelt szabályozói reformok implementációját jelentő [javaslatcsomagot az Európai Bizottság 2021 októberében publikálta](#), amely az uniós bankok

számára csak 2025. januártól lép a tervek szerint majd hatályba, de a végső törvénycsomag eltérhet majd a javaslattól.

A globális Bázeli III ajánlások EU-s implementációja során figyelembe kellett venni az uniós bankrendszer szereplőinek és a gazdaság sajátosságait. Ilyen például az, hogy az uniós bankok sok kis- és középvállalkozást finanszíroznak, amelyeknél nem áll rendelkezésre külső minősítés, továbbá nagymértékű az alacsony kockázatú jelzáloghitelek szerepe. Ennek megfelelően a CRR2 quick-fix által előrehozott kedvezmények, mint a KKV- és infrastrukturális beruházásokra alkalmazott szorzók, nem változnak. Egy további eltérés a bázeli ajánlásokhoz képest a CRR3-javaslat alapján az, hogy az uniós bankoknál jellemző hosszú távú, stratégiai részvénybefektetések esetén a vonatkozó kockázati súlya továbbra is 100% maradna. Tehát a javaslatcsomag kialakítása során figyelembe vették, hogy az új szabályozások ne okozzanak túlzottan nagy tőkekövetelmény-növekedést, és ne rontsák az EU-s bankok versenyképességét.

A CRR korábbi változásait összefoglaltuk a [2019. augusztusi hírlevelünkben](#) a CRR2 és CRD5 bevezetések, és a koronavírusválság miatt bevezetett CRR2 quick-fix csomagot a [2020. júliusi hírlevelünkben](#) mutattuk be. A mostani javaslatcsomag előkészítésének számító Bazel III-as hatástanulmányról a [2021. januári hírlevelünkben](#) írtunk.

A CRR3 / CRD6 csomag további intézkedéseket irányoz elő az ESG („Environmental, Social and Governance”) kockázatok kezelése kapcsán, amely már a CRD2 / CRD5 csomagban is megjelent. Az MNB közelmúltban megjelent vezetői körleveléről, zöld ajánlásáról, valamint a nemzetközi ESG szabályozásról [2021. márciusi](#), illetve [áprilisi hírlevelünkben](#) írtunk.

A csomag érinti a felügyeleti gyakorlatokat is, különösen bírságokat. Az MNB által vizsgált témakörökről és kiszabott bírságokról is már írtunk több alkalommal, legutóbb a [2020. decemberi hírlevelünkben](#).

A kockázati súlyok finomhangolása a hitelkockázati sztenderdizált megközelítésben

A **lakóingatlanlal fedezett lakossági kitettségek** esetén az eddigi egységes 35%-os kockázati súly helyett egy szofisztikáltabb megközelítést nyújt a javaslat.

Megkülönböztetésre kerülnek a kitettségek aszerint, hogy a mögöttes fedezet lakó- vagy kereskedelmi ingatlan, valamint hogy a hitel visszafizetése függ-e a fedezetül szolgáló ingatlan jövedelemtermelő képességétől. A sztenderdek bevezették a jövedelemtermelő ingatlanok (IPRE – Income Producing Real Estate) fogalmát, amely fedezetek esetén a kitettségeket kockázatosabbnak ítélik (alap esetben magasabb kockázati súllyal), mint amikor a hitel visszafizetése elsősorban az adós képességén múlik.

A fenti súlyokat a bankok vagy a teljes kitettségekre határozhatják meg (whole loan approach), vagy lehetőségük van a korábbi loan splitting megközelítésre, amely esetén a kitettséget feloszthatják fedezett és fedezetlen részre. A Bazel III-es sztenderdeknek megfelelően így a bankok 20%, illetve 60%-os kulcsot alkalmazhatnak (lakó, illetve kereskedelmi ingatlan esetén) a fedezetül szolgáló ingatlan értékének 55%-ának megfelelő értékhatárig, a kitettség e fölötti részére pedig az adós kockázati súlyát kell figyelembe venniük. A kockázati súlyokat a javaslat a Bazel III-tól eltérően az LTV-k helyett az ETV (Exposure-to-Value) értéke szerint bontja meg azon kitettségekre, melyekre nem alkalmazható a loan splitting módszer.

Hitelkártya-termékek esetén meg lett különböztetve a szabályozói lakossági (regulatory retail) kitettségeken belül a tartozást időben visszafizető (transactor) és az azt görgető (revolver) adós, előbbi alacsonyabb, 45%-os kockázati súlyt kaphat, egyébként a fedezetlen lakossági kitettségek kockázati súlyai változatlanok.

A **nagyvállalati kitettségek** esetén a külső minősítéssel rendelkező adósok hiteleinél a BBB+ és BBB- közötti minősítésű adósok hitelei az eddigi

100% helyett 75%-os súlyt kapnak. A minősítéssel nem rendelkező hitelek 100%-os rátája továbbra is érvényben marad, azonban 2032-ig átmeneti rendelkezésként az adós befektetési fokozatnak megfelelő kockázata esetén 65%-os kockázati súly alkalmazható. Ez akkor alkalmazható, ha egy nagyvállalat PD-je legfeljebb 0,5% és képes arra, hogy a pénzügyi kötelezettségvállalásait időben teljesítse még válságidőszakok esetén is.

Az **intézményi kitettségek** esetén az A+ és A- közötti, illetve a BBB+ és BBB- közötti minősítéssel rendelkező bankoknak adott hitelek kockázati súlyai rendre az eddigi 50%-ról 30%-ra, illetve 100%-ról 50%-ra csökkennek, míg a rövid lejáratú kitettségek súlyai nem változnak (ECRA módszertan). A minősítéssel nem rendelkező intézményi kitettségek a CRR2-től eltérően, ahol a központ kormányzat minősítése volt a mérvadó, a bankok által megállapított minősítések alapján kapnak kockázati súlyokat. Az SCRA megközelítés alapján a bankok kvantitatív és kvalitatív kritériumok alapján sorolják be a kitettségeket A, B és C kategóriákba, ahol a kitettségek 20 és 150%-os közötti súlyokat kapnak.

A Bazel III alapján a **„specialised lending” alá tartozó kitettségek** is külön kockázati súlyokat kapnak aszerint, hogy rendelkezésre áll-e külső minősítés, illetve, hogy az adott hitel projektfinanszírozást, tárgyieszköz- vagy árufinanszírozást szolgál.

A **CVA-kockázat** esetében a Bazel III-mal összhangban módosulnak a kockázati súlyok, a belső modelleket pedig visszavonják. Az SFT ügyletekre alkalmazandó minimum alkalmazandó haircut-okat az EBA fogja kidolgozni a későbbiekben.

Változás az IRB módszerek alkalmazásában

A **belső minősítésen alapuló módszerek („IRB”) alkalmazásakor a PD, LGD és CCF paraméterekre alsó korlát („input floor”) lesz megszabva**, hogy biztosítva legyen egy minimális szintű konzervativizmus ezzel elkerülve a túlságosan alacsony tőkekövetelményt, valamint hogy korlátozva legyen a becslésnél fellépő modellkockázat.

Továbbá, **bevezetik az „output floor”-t**. E szerint a bankok a sztenderdizált megközelítésben számolt tőkekövetelmény bizonyos előírt százalékát kell, hogy tényleges követelményként alkalmazzák, akkor is, ha a belső modellekkel alacsonyabb érték jönne ki. A bevezetéskor 50% lenne szorzó, amely évente 5 százalékponttal nőne, és 72,5%-os végső értéket érne el. Ugyanakkor 2029-ig felső korlát alkalmazására is lehetőség van, amely alapján a tényleges tőkekövetelmény legfeljebb a korlátozás nélkül (belső modell módszerekkel) számolt tőkekövetelmény 125%-a. Az output floor bevezetésével a második pilléres tőkekövetelmény (P2R) és a rendszerkockázati tőkepuffer esetén felmerülhet, hogy bizonyos kockázatok kétszer kerülnek figyelembe vételre (pl. a modellkockázat), ezt a CRD-javaslat úgy kezeli, hogy megengedi a felügyeletnek, hogy felülvizsgálja az említett két tőkekövetelmény mértékét.

A bázeli sztenderdeknek megfelelően a kockázati súlyokra vonatkozó IRB-tőkefüggvényben az 1,06-os szorzó törlésre kerül. Fontos továbbá, hogy a CRR3-javaslat korlátozza a fejlett IRB-módszer használatát, amely alapján csak azon eszközosztályok esetén alkalmazható, amelyeknél lehetséges a paraméterek robusztus becslése.

Piaci kockázat: az FRTB bevezetése megtörtént

A CRR2 korábban bevezette a BIS által 2016-ban publikált FRTB (Fundamental Review of the Trading Book) sztenderd megközelítés alapján számolt piaci kockázati tőkekövetelményre vonatkozó adatszolgáltatást. A CRR3-javaslatban bevezetésre kerül az FRTB szerinti alternatív belső modell megközelítés (A-IMA), valamint a sztenderdizált megközelítés különvált alternatív és egyszerűsített (A-SA és S-SA) megközelítésre. Az S-SA szerint a tőkeszükséglet a korábbi piaci kockázati tőkekövetelmények egy konzervatív szorzóval megszorított értékének összege lesz: részvény-, kamat-, deviza- és árukockázatra rendre 3,5-ös, 1,3-as, 1,2-es és 1,9-es szorzó vonatkozik.

Továbbá módosításra kerültek a tőke megfelelési mutatók stabilizálása érdekében felvett strukturális devizapozíciókra vonatkozó előírások.

Annak érdekében, hogy az uniós bankok ne kerüljenek versenyhátrányba a globális piacon, ha az Unió kívüli nagyobb szabályalkotók eltérnének a Bazel III-as sztenderdektől, az Európai Bizottság engedélyt kap arra, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat tegyen közzé, amelyben módosítja a piaci kockázatra vonatkozó tőkekövetelményeket, és annak hatályba lépési dátumát a nemzetközi fejleményekkel összhangban. Az FRTB egy kockázatterékenyebb módszertan, azonban a konzervatív megközelítés és a magasabb, stresszidőszakot tükröző kockázati súlyok miatt valószínűsíthetően a bankok számára magasabb tőkekövetelménnyel fog járni a szabályok végleges bevezetésekor.

Működési kockázat: az SMA nem veheti figyelembe a veszteségadatokat

A **működési kockázat** esetében bevezetésre került a Bazel III-ban előirányozott SMA (Standardised Measurement Approach) módszer, amely esetén a kívánt tőkekövetelmény a számviteli adatokra épülő BIC (Business Indicator Component) mutató értéke lesz. A belső veszteségadatok (ILM mutató) a Bazel III sztenderdektől eltérően nem vehetők figyelembe a tőkekövetelményben. A belső veszteségadatokra vonatkozóan a javaslat az adatgyűjtés, az adatok minősége és a nyilvánosságra hozatal kapcsán részletes követelményeket írt elő a bankok számára. Ezzel párhuzamosan a korábbi módszerek, beleértve a belső modell módszertant is, visszavonásra kerülnek.

Nagyobb hangsúlyt kapnak az ESG kockázatok

Az ESG aktualitását az európai bankszabályozásban jelzi a közelmúltban megjelent Taxonómia rendelet, valamint az EBA hitelezési folyamatokra vonatkozó iránymutatása, amely az ESG faktorok hitelezési folyamatokba való beépítéséről szól. Az ESG kockázatok nyilvánosságra hozatali követelményét a CRR3-javaslat ezúttal minden intézményre kiterjeszti. Továbbá, a Bizottság felhatalmazza a felügyeletet arra, hogy a SREP-folyamataikba is beépítsék az ESG kockázatokot. Ezeket a felügyelet a saját vagy a bankok által elvárt stressz tesztek részévé is teheti, illetve a CRD6-javaslatban az EBA mandátumot is kapott ezzel kapcsolatban iránymutatások kidolgozására. A javaslat továbbá szigorúbb kockázatkezelési intézkedések és konkrét tervek előírását szorgalmazza az ESG kockázatok kapcsán.

Változások a CRD-ben: kibővített felügyeleti eszköztár

A CRD6-javaslat kibővítette és egységesítette a nemzeti felügyeleti eszköztárát a prudenciális szempontból jelentős gazdasági események szabályozását/engedélyezését illetően (jelentős részesedések vásárlása, eszközök vagy kötelezettségek transzfere, összeolvadás és különválás).

A CRD-javaslat bevezeti a periodikus bírságokat azért, hogy szorgalmazzák az intézmények szabályoknak való gyors megfelelését, valamint egységesítik a tagállamokra vonatkozó szankciók körét a tagállamok közti egyenlő feltételek megteremtése végett. A javaslat megkülönbözteti az adminisztratív és büntető jellegű bírságokat, előbbiek esetén a szabályszegések listáját kibővítették a prudenciális követelményekkel. Az EBA továbbá a jövőben kidolgozza majd azokat a folyamatokat és kontrollokat, amelyek azt akadályozzák meg, hogy ugyanazon szabályszegésre több bírság legyen kiszabva.

Azon harmadik országbeli vállalkozások, amelyek az Unió területén pénzügyi szolgáltatásokat végeznek, minden esetben kötelező lesz fióktelepet alapítani valamelyik tagállamban annak érdekében, hogy ne essenek ki a prudenciális szabályozások és a felügyelet hatásköre alól, ezzel veszélyeztetve az Unió pénzügyi stabilitását. A harmadik országbeli fióktelepek szabályozása is szigorodik, mivel a számuk az Unióban egyre növekszik és relatíve jelentős értékű eszközértékkel rendelkeznek. Az irányelv alapján a fióktelepeknek a bejegyzéshez minimális követelményeknek kellene megfelelniük, továbbá, minimum tőkeszintet, jó likviditási mutatókat, valamint belső irányítási és kockázatkezelési sztenderdeket ír elő számukra az irányelv, figyelembe véve a fióktelepek méretét is. A felügyeletnek vizsgálniuk kell, hogy az egyes fióktelepek rendszerszinten jelentős intézmények-e, ezeket a portfóliójuk restrukturálására kötelezhetik, vagy addicionális tőkekövetelményt írhatnak elő számukra a második pillér alatt.

Hatástanulmány

Az EBA hatástanulmánya alapján a Bázeli III-as reformok implementációja révén **a 99 bankból álló mintából 10 európai nagybanknál összesen 27 milliárd euróval növekedne meg a tőkekövetelmény**, 89 bank tőkeszintje ugyanakkor már megfelel az új szabályoknak. Az uniós bankok súlyozott átlagos **minimális tőkekövetelményének növekedése 6,4 és 8,4% között** lenne hosszú távon az átmeneti intézkedések hatását figyelembe véve, míg középtávon 0,7-2,7%-os növekedés várható. Habár számos egyszeri adminisztratív és operációs költség jelentkezne az új szabályokkal, a belső módszerek korlátozása miatt összességében csökkennének ezek a típusú költségek. A szabályozások nem érintik negatívan a kkv-k hitelhez jutását és a megfelelési költségek csökkenésével a hitelköltségek is alacsonyabbak lennének számukra. A szabályozások összességében ellenállóbbakká tennék az uniós bankok a jövőbeli gazdasági sokkokkal szemben. Ez javítaná a befektetők bizalmát a bankrendszerben, ami a finanszírozási költségek csökkenését és így a versenyképesség javulását eredményezhetné.

A hírlevél készítésében részt vettek: Csányi András, Soltész József és Wieder Gergő.

Kapcsolat:

Rakó Ágnes
partner
M: +36 70 370 1792
E: agnes.rako@kpmg.hu

Szalai Péter
igazgató
M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu

Wieder Gergő
senior menedzser
M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

Soltész József
menedzser
M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

[KPMG.hu](https://www.kpmg.hu)

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszere információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nélkülözik társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást.

A KPMG név, a KPMG logó a KPMG International lajstromozott védjegye.

© 2021 A KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a KPMG International Limited („KPMG International”) angol „private company limited by guarantee” társasághoz kapcsolódó független tagtársaságokból álló KPMG globális szervezet tagtársasága. Minden jog fenntartva.